

OPDAG ESPERANTO

ET MEDRIVENDE SPROG

Grundlæggende informationer om esperanto

Esperanto er et sprog i lighed med andre sprog. På esperanto kan man udtrykke følelser og tanker, ligesom man gør på ethvert andet sprog. Man kan synge på esperanto, skabe poesi, skændes, elske, sladre, spøge, diskutere videnskabeligt, trøste, lege osv.

Esperanto kan også skrives, her er nogle eksempler:

- ◆ Esperanto estas lingvo. (= Esperanto er et sprog)
- ◆ Ni havas revon. (= Vi har en drøm)
- ◆ La suno brilas. (= Solen skinner)
- ◆ Ĉu vi vidas min? (= Ser du mig?)
- ◆ Jes, mi vidas vin. (= Ja, jeg ser dig)
- ◆ Mi amas vin! (= Jeg elsker dig)

De nationale eller etniske sprog tilhører bestemte grupper mennesker. For eksempel tilhører det ungarske sprog ungarene, portugisisk tilhører brasilianerne og portugiserne, japansk tilhører japanerne osv.

Sådan er det ikke med esperanto, det tilhører ikke en bestemt nation eller noget bestemt folk, det tilhører alle som har lært det, uanset nationalitet, opholdssted osv. Esperanto er ikke et nationalt sprog, men et internationalt sprog der tales i alle verdensdele.

Hovedmålsætningen med esperanto er at lette kontakten og kommunikationen mellem mennesker som ikke har et fælles modersmål eller samme nationalsprog. Efter vores erfaring er esperanto særlig egnet til international kommunikation mellem "almindelige mennesker" som interesserer sig for andre lande og folkeslag.

"For mig er esperanto et glimrende sprog til at holde kontakt med venner fra mange lande og til at arbejde med internationale projekter."

Peter Baláž
koordinator for E@I

Esperantos grundlag er udarbejdet af én mand, L.L. Zamenhof. Gennem ca. 10 år arbejdede han kreativt og omhyggeligt, idet han brugte de nationale sprog som basis og inspiration. Først da han følte at sproget havde fået sin "egen ånd", ønskede han at fremlægge det for offentligheden. Det gjorde han i 1887 med udgivelsen af en brochure med titlen Lingvo Internacia (Internationalt sprog).

I brochuren brugte han pseudonymet "Doktoro Esperanto" (= den håbende doktor), men senere blev ordet esperanto navn på sproget selv. I de efterfølgende år blev brochuren udbredt i adskillige lande blandt sproginteresserede og idealister, som lærte sproget og brugte det i international kommunikation. På den måde udviklede esperanto sig lidt efter lidt fra at være én mands projekt til et levende internationalt sprog. I dag

er der hundredtusinder, måske et par millioner, der bruger og værdsætter esperanto verden over.

Det kan lyde temmeligt utroligt at det lykkes for én mands sprogprojekt at udvikle sig til et levende internationalt sprog, som bruges og værdsættes af så mange mennesker, ikke også? Denne brochure forklarer i korte træk hvordan og hvorfor det kunne ske. Brochuren fortæller også om hvordan esperanto bruges i dag verden over. Læs videre og få mere at vide om *Lingvo Internacia* (det oprindelige navn for esperanto).

L.L. Zamenhof
(1859-1917), der tog initiativet til esperanto

Esperantos anvendelsesområder

Hver dag bruger folk esperanto på forskellig vis, for eksempel på rejser, konferencer, på nettet, på arbejdet eller i familiens skød.

"Jeg bruger serbisk med mine børn, engelsk i mine studier, svensk i samfundet og esperanto i mit arbejde og sammen med min mand. Hvert sprog har sine fordele og ulemper. Af de fire sprog som jeg bruger dagligt er esperanto det mest fleksible, og det sprog hvor jeg føler mig bedst tilpas."

Sonja Petrović Lundberg,
koordinator på www.lernu.net

Normalt bruger man esperanto med folk der ikke har samme modersmål som én selv. I disse kontakter fungerer esperanto som "bro" mellem mennesker med forskellige sprog. Esperantos force er netop at det virker godt som "bro" eller som en slags "lim" mellem mennesker i internationale kontakter.

Én måde at bruge esperanto på er at rejse til et internationalt esperanto-arrangement, hvor folk fra flere lande mødes. At deltage i sammenkomster med mennesker fra forskellige lande og diskutere med dem, udveksle ideer, synge, danse, tage på udflugter osv. er noget mange esperantotalende holder af. (Eksempler på sådanne arrangementer kommer senere.)

Internationale esperanto-arrangementer

Her er nogle eksempler på populære internationale esperanto-arrangementer:

HIMALAYA-MØDET

Himalaya-mødet har en udpræget turistet karakter. Deltagerne får et indblik i livet og seværdighederne i Nepal, med lokale esperantister som førere. Sædvanligvis tager man på en flerdages udflugt ind i landet fra Kathmandu, hvor de nepalesiske og udenlandske esperantister har mulighed for at leve sammen, lære hinanden at kende og praktisere sproget i et eksotisk miljø.

DEN INTERNATIONALE UNGDOMSKONGRES – IJK

Alletiders sted at tage hen hvis man er ung og interesseret i esperanto. Takket være den uformelle og livlige stemning er det let at finde nye venner fra andre lande og lære den internationale ungdomsbevægelse at kende. Der plejer at deltage nogle hundrede deltagere fra omkring tredive lande. Kongressen foregår hvert år i et andet land.

En anden måde at bruge esperanto på er at rejse til et fremmed land og være gratis gæst hos esperantotalende. Når man bor hos ganske almindelige mennesker i et fremmed land får man som regel et klarere billede af landets levevilkår og sædvaner, end hvis man boede på hotel. Der findes et net af gæstfrie esperantotalende som hedder "Pasporta Servo". Det indeholder ca. 1200 adresser i over 90 lande.

Det bedste ved Pasporta Servo er nok at det ikke er nødvendigt at planlægge så meget, man kan spontant tage hen hvor man har lyst til.

Amanda Higley, USA,
som rejste gennem Europa i 16 måneder og kun betalte for 3 overnatninger.

En tredje måde at bruge esperanto på er at korrespondere med esperantister med brev eller via internettet. På den måde får man hurtigt og let kontakt med mennesker fra andre lande.

Internettet fjerner den fysiske afstand og esperanto fjerner den 'sprogliche afstand'. Så internettet og esperanto virker fortrinligt sammen i international kommunikation!

Henning Sato von Rosen,
medstifter af E@I

Andre måder er at være aktiv i esperantobevægelsen, at arbejde for en bedre/fredeligere verden, at læse nyheder fra forskellige lande, skrevet af folk der selv bor der, eller nyde bøger som er skrevet på mindre udbredte sprog og som ikke er oversat til éns modersmål, men til esperanto.

UNGDOMMENS E-SEMINAR – JES

En festlig og underholdende uge omkring nytår et sted i Europa. Byder på seriøse programpunkter om dagen, men folk kommer især for at møde vennerne, danse og holde natteroderi.

NORDAMERIKANSKE SOMMERKURSER – NASK

NASK afholdes over tre sommeruger på et af USA's universiteter og består af intensive kurser i esperanto på flere niveauer. På NASK er både lærerstaben og eleverne meget internationale.

FÆLLESSEMINAR – KS

Et samarbejdsseminar som afholdes skiftevis i Kina, Japan og Sydkorea, især for ungdomsdeltagere i disse lande. Det afholdes hvert år og fungerer som forbindelsesled mellem unge esperantotalende i Asien.

DEN KULTURELLE E-FESTIVAL – KEF

En flerdagsfestival med et bredt kulturelt program for alle aldre. Musikerne og kunstnerne kommer hovedsageligt, men ikke kun fra Europa. Om eftermiddagen og aftenen er der teater, foredrag, diskussioner og koncerter med

esperanto-bands. Om natten er der dans, bar og "gufujo" ("uglekammer" - et roligt hjørne hvor man kan snakke og drikke te). Festivalen finder sted i Norden med ujævne mellemrum.

ESPERANTOKONGRESSEN FOR AMERIKA – TAKE

TAKE's målsætning er at styrke solidariteten mellem esperantister fra Nord-, Mellem- og Sydamerika, at udvikle esperantobevægelsen og studere dens problemer. Ud over arbejds møderne indeholder kongressen også mange dannende og underholdende indslag, der tjener til at uddanne deltagerne og gøre det enkelte værtsland kendt blandt esperantisterne.

VERDENSKONGRESSEN – UK

Det største årlige esperanto-arrangement. *Universala Kongreso* er en kongres med forskelligartede programpunkter, hovedsageligt foredrag og møder, men også koncerter, teater, udflugter, dans m.m. Sædvanligvis deltager mellem 2000 og 4000 personer fra ca. 50 lande. Kongressen finder sted hvert år i et nyt land.

Hvordan blev esperanto et levende sprog?

Det kan lyde temmelig usandsynligt at en enkelt mands sprogprojekt med tiden udvikler sig til et levende internationalt sprog. Det er ikke desto mindre det som er sket med esperanto. (Det ved vi, fordi vi bruger sproget dagligt).

Her er de vigtigste faktorer som var medvirkende til at esperanto blev et levende sprog:

◆ Zamenhof havde talentet til at skabe et sproggrundlag

Allerede som barn begyndte Zamenhof at tænke over et internationalt sprog, og som ung besluttede han at virkeliggøre sine ideer. Da han var 17 år gammel viste han det første resultat til sine skolekammerater. Gennem de følgende 10 år ændrede og forbedrede han sit sproggrundlag og i 1887 fremlagde han det under navnet *Lingvo Internacia*.

◆ Esperanto fik hurtigt brugere i adskillige lande

Kun få år efter lanceringen havde esperanto et sprogsamfund i flere lande, hvor sproget blev brugt, plejet og værdsat. Mange korresponderede med esperanto-talende fra andre lande og mødtes med dem. Derfor blev esperanto lige fra starten brugt til international kommunikation i forskellige sammenhænge.

◆ Zamenhof lod brugerne bestemme esperantos udvikling

På den første store esperantokongres, i 1905, erklærede Zamenhof at han fra da af ikke længere ville stå i spidsen for sprogets udvikling, men at esperantos udvikling kunne påvirkes af enhver sprogbruger. Det viste sig at være en meget vigtig beslutning, for på den måde føler mange sig som en del af sprogets udviklingsproces og er derfor mere engagerede.

◆ Esperanto har en stabil kerne som forebygger pludselige reformer

For at undgå konflikter om sproglige reformer, foreslog Zamenhof at der skulle være en uforanderlig sprogkerne, som han fremsatte i dokumentet *La Fundamento de Esperanto* (Esperantos grundlag). Forslaget blev vedtaget i 1905, og endnu i dag har Fundamento en stabiliserende indflydelse på sprogets udvikling.

◆ Esperanto er både et naturligt sprog og et plansprog

Kilden til esperanto er nationale/etniske sprogs ordrødder og grammatiske principper. Når man taler esperanto, føler man derfor at det er et naturligt sprog. Samtidig er esperanto forholdsvis nemt at lære p.g.a. den regelrette grammatik og et smart orddannelsessystem, som begge er et resultat af det meget omhyggeligt udarbejdede sproglige grundlag.

◆ La interna ideo

– Et fælles, men frivilligt idégrundlag

Esperanto er forbundet med en mængde tanker om fred og broderskab mellem alle folkeslag, en ideologi som sædvanligvis kaldes *la interna ideo* (den indre idé). Denne "indre idé" giver stor inspiration til mennesker som drømmer om en fredeligere og bedre verden engang i fremtiden. Det er ikke mindst takket være denne idé at så mange mennesker gerne bruger tid og kræfter på esperanto-bevægelsen.

◆ Esperanto er ikke bare et europæisk sprog

Ordene i esperanto stammer hovedsageligt fra europæiske sprog, men grammatikken og måden man sammensætter ordene på har adskillige ligheder med kinesisk, tyrkisk og andre ikke-indoeuropæiske sprog. Syntaksen og stilen i esperanto er meget påvirket af slaviske sprog. Uanset modersmål kan man lære esperanto i løbet af nogle måneder til nogle år, og derefter føle det som ens eget sprog.

Et bevis på at det er lykkedes esperanto at udvikle sig til et levende internationalt sprog, er at det i dag har et stabilt sprogsamfund i alle verdensdele. De fleste lærer sproget som unge eller voksne, men der findes også dem der taler det som modersmål som et af sprogene i familien.

"Jeg mener fortsat at esperanto er den mest værdifulde arv, som mine forældre efterlod mig".

Carlo Minnaja fra Italien, som talte esperanto hjemme med sine forældre og sin bror.

Internationale esperanto-organisationer

For at gøre det lettere for esperantos brugere at organiseres og handle på internationalt niveau, findes der en række internationale esperantoorganisationer. Her følger en kort gennemgang af nogle af dem.

Uddannelse på internettet – E@I

E@I er en international arbejdsgruppe som ansporer til samarbejde og kommunikation verden over. Arbejdsgruppen organiserer uddannelsesprojekter og arrangementer til støtte for interkulturel læring, samt brug af flere sprog og af internetteknikker. Et eksempel på et vellykket E@I-projekt er www.lernu.net (en hjemmeside med esperantokurser på mange sprog). Hjemmeside (flersproget): www.ikso.net

Lærernes internationale esperanto-forbund – ILEI

ILEI er det vigtigste samlingssted for lærere og pædagoger der taler esperanto. ILEI har afdelinger i mere end 30 lande og medlemmer i mere end 45. Organisationen arbejder bl.a. med undervisning af esperanto på skoler og universiteter, den organiserer også eksaminer som tester for sproglig og kulturel viden om esperanto. Hjemmeside (på esperanto): www.ilei.info

Esperantic Studies Foundation – ESF

ESF giver støtte til at forske og undervise i esperanto og relaterede emner inden for kommunikation mellem sprog, især i forbindelse med højere uddannelse i Nordamerika. Det vigtigste spørgsmål for ESF, som det undersøger på forskellig vis, er: "Er det muligt at have en verden hvor mange sprog, store som små, sameksisterer nogenlunde ligestillet, og hvor kommunikation på verdensplan er tilgængelig for både rige og fattige?" Hjemmeside (på engelsk): www.esperantic.org

Verdens-esperanto-foreningen – UEA

UEA blev stiftet i 1908 som en organisation af individuelle esperantister. I dag er UEA den største internationale organisation for esperanto-talende, og den har medlemmer i 117 lande. UEA virker ikke kun for at udbrede esperanto, men også for at vække diskussion om de globale sprogproblemer og for at gøre opmærksom på nødvendigheden af ligeværd mellem forskellige sprog. Hjemmeside (flersproget): www.uea.org. Hejmpaĝo (multlingva): www.uea.org

Verdens-esperanto-organisationen for unge) – TEJO

TEJO er en international NGO (ikke-statslig organisation), som er stiftet i 1938, og som arbejder for at fremme fred og interkulturel forståelse blandt unge verden over gennem esperanto. Den arbejder aktivt med unges aktuelle problemer og emner, især med hensyn til sproglige og kulturelle anliggender. Fra sit hovedsæde i Holland koordinerer den arbejdet mellem mere end 40 landssektioner og medlemmer i mere end 80 lande. Hjemmeside (flersproget): www.tejo.org

Den Europæiske Esperantounion – EEU

EEU kæmper for sprogligt ligeværd og magfoldighed i Europa. EEU betragter sprogligt ligeværd som en uomgængelig del af et ægte demokrati, og sproglig mangfoldighed som ligeså vigtig som mangfoldigheden af dyr og planter er for økologien. Desuden går EEU ind for at udvikle en europæisk identitet i harmoni med de nationale og regionale identiteter. Hjemmeside (på esperanto): www.europo.eu

Cyklisternes internationale esperanto-bevægelse – BEMI

Her er noget for dem der kan lide at cykle og tale esperanto samtidig! BEMI gennemfører regelmæssigt diverse cykelkaravaner, oftest i sammenhæng med et arrangement for ungdommen. Hjemmeside (flersproget): www.bemi.free.fr/

Eurokka

Eurokka's virkefelt er verdensomfattende og har til målsætning at udbrede musikulturen på esperanto både inden for og uden for esperantobevægelsen, ved at promovere de musikgrupper og kunstnere som synger på esperanto. Hjemmeside (på esperanto): <http://artista.ikso.net/eurokka/>

Den nationalitetsløse verdensforening – SAT

Hovedmålsætningen for SAT er oplysning gennem esperanto, især af arbejderklassen. SAT betragter esperanto som et redskab, ikke et mål. Organisationen har en almindelig socialistisk tendens, men inkluderer alle socialistiske fraktioner, på betingelse af at de accepterer principperne for fri og åben debat. Ordet "nationalitetsløs" angiver at organisationen, til forskel fra størsteparten af den internationale arbejderbevægelse, kun har individuelle medlemmer. Hjemmeside (flersproglig): www.satesperanto.org

Velegnet til international kommunikation

Når du er kommet hertil, har du måske tænkt noget i retning af det her:

"Esperanto, internationalt sprog... Jamen, vi har jo allerede et internationalt sprog. Engelsk er det internationale verdenssprog, og næsten alle taler det."

Engelsk er ganske rigtigt det mest brugte sprog i internationale sammenhænge. Omkring 7% af menneskeheden taler engelsk som modersmål, og yderligere 7% har opnået et højt niveau i engelsk ved at lære det som ung eller voksen. Men de der opnår et højt niveau i engelsk er gennemgående dem hvis modersmål ligger tæt på engelsk, for eksempel tyskere, hollændere og svenskere. For mange andre, f.eks. ungarere, kinesere, japanere, tyrkere og koreanere, hvis modersmål er meget forskelligt fra engelsk, er det ofte meget vanskeligt og særdeles tidskrævende at opnå et tilfredsstillende niveau i engelsk.

Også mange andre sprog bruges i mellemfolkelig kommunikation inden for geografisk begrænsede områder. For international kommunikation findes der mange varianter og muligheder. Vi mener at flersprogethed i høj grad er værd at støtte, og esperantobevægelsen arbejder også for at støtte brugen af mindre sprog og minoritetssprog i forskellige sammenhænge. Det bør dog huskes at ikke alle lærer fremmedsprog lige let, og ikke alle orker at bruge sin tid til at lære flere sprog. Blandt andet for dem der godt kunne tænke sig at lære et fremmedsprog, men som det ikke er lykkedes for i skolen, kan esperanto være et interessant alternativ.

Vores erfaring er at esperanto er meget velegnet til international kommunikation, bl.a. af følgende grunde:

1) Det er nemmere

For alle som både har lært esperanto og et nationalt/etnisk sprog som fremmedsprog, står det klart at esperanto er nemmere at lære end de nationale/etniske sprog. Esperanto er forholdsvis nemt, fordi sproget har få regler og ingen undtagelser fra reglerne. Desuden er der færre ord at lære end hos de nationale sprog, for det er nemt at danne nye ord ved at tilføje for- og efterstavelser til ordrødderne. Man kan ikke med sikkerhed sige hvor meget lettere esperanto er at lære, for det afhænger bl.a. af det sprog som man sammenligner med og af niveauet. Generelt kan man sige at man lærer esperanto på mellem en femtedel og en tredjedel af den tid, som man bruger til at opnå det samme niveau på andre sprog.

2) Det er mere neutralt

Da esperanto ikke tilhører nogen bestemt nation eller et bestemt folkeslag, er det mere neutralt til international kommunikation end de nationale/etniske sprog. Esperanto er ikke forbundet med nogen bestemt national eller etnisk kultur, hvilket er en stor fordel for et sprog som skal bruges som brosproget mellem de forskellige folkeslag i verden. (Esperanto er dog ikke et sprog uden kultur, men har sin egen internationale kultur).

3) Mere retfærdigt

Alle som lærer esperanto har gode chancer for at tilegne sig sproget på et højt niveau og siden kommunikere sprogligt med andre på samme niveau, helt uafhængigt af sproglig baggrund.

Dette gælder alle folkeslag, ikke kun de vestlige. Desuden har alle som taler esperanto samme mulighed for at opnå et højt sprogligt niveau (de modersmålstalende taler generelt ikke bedre esperanto end dem der har lært det ved egne anstrengelser). Derfor er esperanto mere retfærdigt som internationalt sprog end nationalsprogene, som nogle kan tilegne sig uden det helt store besvær, mens andre har meget svært ved at lære dem til et tilfredsstillende niveau.

"Efter min mening har kinesere meget lettere ved at lære esperanto end europæiske sprog. Oven i købet har de kinesere, som har lært sig esperanto, en stor fordel i sammenligning med andre, når de skal til at lære et europæisk sprog".

XIAO Peiliang, Kina

For alle som mener at det er vigtigt at et internationalt sprog er letlært, neutralt og retfærdigt, kan esperanto være meget interessant.

Engelsk er det mest brugte sprog i international kommunikation i dag. Men hvem ved, engang i fremtiden kan det være at flere og flere opdager hvor velegnet esperanto er til international kommunikation, og at både engelsk og esperanto kommer til at fungere parallelt som store internationale sprog. Dette vil betyde meget for de millioner af mennesker som har store vanskeligheder med at lære sig engelsk på højt niveau.

"Jeg er en iransk student, der studerer i Paris for at få en videnskabelig doktorgrad. I mine studier har jeg altid brugt engelsk, og siden, da jeg kom til Frankrig, lærte jeg fransk. Jeg har også lært esperanto, og jeg må indrømme at det er det eneste sprog, ud over mit modersmål, hvor jeg føler mig helt tilpas; der er intet andet fremmedsprog hvor jeg føler mig hjemme. Efter min

mening kan esperanto fint bruges af alle mennesker, herunder asiater."

Behrouz Soroushian, Iran

Kultur på esperanto

Der findes sange, film, digte, romaner, noveller, teater, revy, viser, rock, pop, rap osv. på esperanto. Der findes altså kultur på esperanto. (Ordet "kultur" kan betyde meget mere end det nævnte, men her har vi valgt at begrænse os til det).

Allerede i den første esperanto-brochure var der digte. Lige fra begyndelsen blev det bemærket hvor rigt og smukt man kan udtrykke sig op esperanto. Det er jo et sprog hvor man kan føle sig fri, bl.a. pga. den relativt frie ordstilling og muligheden for at skabe nye ord gennem for- og efterstavelser.

"Jeg opdagede hvor fantastisk esperanto er til at skrive sange på, og jeg ønskede at blive ved med det på grund af fornøjelsen ved at skrive på sproget".

Martin Wiese,
forsanger i esperanto-bandsene *Persone* og *Martin & la talpoj*

Hvert år udkommer der mange nye bøger forfattet på esperanto.

Hvert år udkommer ligeledes nye sange på esperanto samt cd'er med kunstnere i mange genrer. På nettet findes der radioudsendelser og podcasts på esperanto. Af og til finder kulturfestivaler sted hvor man kan nyde forskellige sider af esperantokulturen.

Hvis du kunne tænke dig at høre sange på esperanto, kan du

finde nogle på www.vinilkosmo.com/.

"At synge på esperanto er som at synge på portugisisk, og sjovere end at synge på engelsk."

Rogener Pavinski, Brasilien,
sanger i rockbandet *Supernova*

Esperanto fungerer også som bro mellem nationale/etniske kulturer. Et eksempel herpå er de tusindvis af bøger som er oversat til esperanto fra de nationale/etniske sprog. Mellem dem findes såvel store klassikere som ukendte "litteraturperler", originalt skrevet på mindre sprog.

Der findes utallige blade på esperanto med forskellige temaer og målgrupper. To af dem er *Monato* og *Beletra Almanako*:

Monato (Måned) er et månedsblad om små og store hændelser i verden. Det særlige ved det er at artiklerne ikke skrives af udsendte korrespondenter, der alligevel sjældent har noget dybere indblik i det lokale samfund, men af folk som selv lever i landet og oplever de begivenheder som de beskriver. *Beletra Almanako* (*Skønlitterær Almanak*) er et litteraturblad med digte, fiktions- og sagprosa, essays, anmeldelser, teater m.v., både i original og oversættelse. Der findes også nogle film og teaterstykker på esperanto, f.eks. flere af Shakespeares store værker. Et andet eksempel er forfatteren Harold Brown, som har skrevet teaterstykker på esperanto, hvoraf nogle er oversat til nationale sprog - <http://harold-brown-author-verkisto.webs.com/>.

Nogle vigtige oplysninger

Esperantobevægelsen går meget ind for sproglig mangfoldighed, sproglige rettigheder osv. Alle sprog er værdifulde, og det er vigtigt at de store sprog ikke fortrænger de lokale sprog og mindretalssprogene.

At lære esperanto er en god forberedelse, ikke blot for børn, men også for voksne, til lettere og hurtigere at tilegne sig andre sprog. I øvrigt får de, der lærer esperanto, ofte lyst til at give sig i kast med flere sprog.

Esperanto er ikke perfekt. Det er hverken fuldstændigt neutralt eller fuldstændigt retfærdigt. Alligevel er det, efter vores erfaringer, mere neutralt og retfærdigt end de nationale sprog i international kommunikation.

"Esperanto er ikke et nationalt sprog, har ikke et nationalsprogs formål eller funktion, så kriteriet for dets godhed er ikke om det kan dét som de nationale sprog kan, men i hvor høj grad det udfylder sin funktion: at være en formidler mellem folkeslag."

Fra bogen *La Bona Lingvo* (Det gode sprog) af Claude Piron

Hyppigt stillede spørgsmål om esperanto

I denne sektion kan man få svar på nogle almindelige spørgsmål om esperanto.

Hvorfor hedder sproget esperanto?

I begyndelsen brugte man navnet *Lingvo Internacia* - det internationale sprog. Da Zamenhof fremlagde sproget, brugte han som pseudonym *Doktoro Esperanto* (som betyder: doktoren der håber). Derfor blev det sommetider omtalt som "dr. Esperantos sprog", senere blot "esperanto", og det blev så det almindelige navn på sproget.

Hvor mange mennesker taler esperanto?

Det er ikke klart hvordan man skal optælle de esperanto-talende, for langt fra alle esperanto-talende er medlemmer af en organisation. Desuden afhænger definitionen på "at tale esperanto" af om kun tæller dem med der bruger sproget regelmæssigt og på højt niveau, eller om man også tager dem med der har en basisviden om esperanto, selv om de bruger sproget meget lidt. Derfor er der stor variation i skønnene over antallet af esperanto-talende i verden, lige fra nogle titusinder til et par millioner. Under alle omstændigheder er der tilstrækkeligt med esperanto-talende på verdensplan til at understøtte et levende og internationalt fælleskab.

Hvilke sprog er beslægtede med esperanto?

Størsteparten af rodordene kommer fra de europæiske sprog, især fra den romanske gruppe, men esperantos grammatik har flere træk, som ikke er typiske for de europæiske sprog, og som nærmer det til f.eks. tyrkisk, swahili og sågar kinesisk.

Er det nemt at lære esperanto?

Hvis man sammenligner med de nationale sprog, er svaret ja. Men som altid afhænger meget af individet, og af hvor mange andre sprog man kan i forvejen. At lære et nyt sprog er altid en udfordring og aldrig "pærelet", efter vores erfaring. Det gælder også esperanto, selv om det langt fra er så svært som de nationale/etniske sprog som regel er. Esperanto er også til at lære for dem det aldrig rigtig er lykkedes at lære et fremmedsprog ordentligt! Men selvfølgelig er det nødvendigt med flid og øvelse, hvis man ønsker at kunne sproget flydende og fejlfrit.

Hvorfor lære esperanto?

Folk finder på at lære esperanto af mange forskellige grunde. De der er sprogligt velfunderede, er til nysgerrige på esperantos grammatik og lærer sig sproget på den måde. Andre interesserer sig for esperanto fordi det ikke lykkedes dem at lære et fremmedsprog, og derfor vil de prøve et sprog der er mere tilgængeligt. Nogle har hørt om "den indre idé" og lærer esperanto for derigennem at støtte en fredeligere og mere forenet verden. Unge er ofte interesserede i at rejse til andre lande for der at søge nye venner, og her passer esperanto fint ind.

Hvor kan man lære esperanto?

Hvis man har adgang til internettet, anbefaler vi at starte på www.lernu.net, hvor der er adskillige interaktive begynderkurser på mange sprog. Hvis du foretrækker et kursus i bogform, kan dette bestilles hos Esperantoforeningen for Danmarks bogtjeneste via www.esperanto.dk. Her finder du også oplysning om afholdelse af esperanto-kurser. Når man først kan lidt esperanto, er det godt at komme i gang med at bruge sproget, enten over nettet eller på esperanto-møder.

Har esperanto symboler?

Ja, der findes nogle. Den grønne stjerne er det ældste og mest benyttede, bl.a. på esperanto-flaget. Den grønne farve er et symbol på "håb", og den femtakkede stjerne står for de fem verdensdele. Desuden findes det såkaldte "jubilæumssymbol", som stammer fra en konkurrence i forbindelse med esperantos hundredårs jubilæum.

Hvorfor har visse sprogforskere udtalt sig så negativt om esperanto?

De der allerbedst forstår hvor komplekst sproget er, er sprogforskerne. Det er måske netop derfor at mange af dem, som ellers er meget kompetente personer, har svært ved tro at esperanto kan fungere som en helstøbt levende sprog, og som sådan værd at lægge mærke til og undersøge. Sprog er så kompleks en størrelse, og så fintfølede, at det virker helt usandsynligt at der kunne fremstå et sandt, righoldigt og levende sprog på grundlag af en enkelt ung mands projekt (Zamenhof var 27 år gammel da han

fremlagde esperanto, efter 10 års intenst arbejde). Skepsis er på sin plads. Men hvis man undersøger realiteterne, finder man ud af at esperanto virker forbløffende godt i international kommunikation. Det ville være en god ting hvis flere sprogvidenskabsfolk og forskere ville lave studier og undersøgelser om esperanto i fremtiden.

Kan man lære esperanto på universiteter og skoler?

Det kan man i nogle lande. Mange esperantister argumenterer for at indlæring af esperanto i grundskolen kan hjælpe eleverne til lettere at lære sig andre fremmede sprog, fordi eleverne ville få selvtilid i sprogindlæring ved at lære det relativt lette esperanto, og at de ville få bedre forståelse af grammatiske strukturer takket være esperantos gennemskuelige grammatik. Der er flere ting der peger i den retning, og det ville være interessant at se mere forskning i esperantos studieforbereende (propædeutiske) potentiale.

Kan man høre fra hvilket land den enkelte esperantotalende kommer fra?

Man kan tit høre på accenten hvor den enkelte esperantotalende kommer fra, men ikke altid. Der findes også dem som har en "neutral" udtale.

Hvor mange har esperanto som modersmål?

Der findes sandsynligvis omkring 1000 personer, der er vokset op med esperanto som et af sprogene i familien. Tit er det sådan at forældrene har mødt hinanden på et esperanto-arrangement og kommer fra hver sit land. De bruger esperanto med hinanden hjemme, og det vil de gerne fortsætte med når de får børn. Den mest almindelige model er nok den hvor den ene forælder altid bruger esperanto med barnet, mens den anden, som er tilflytter, bruger sit modersmål med barnet, som så ude i samfundet anvender det lokale/nationale sprog. På den måde bliver barnet tresproget fra starten.

Ville det ikke være bedre at opfinde et nyt og endnu mere retfærdigt sprog til international kommunikation?

Det er ikke nogen ligetil opgave at opbygge et solidt sproggrundlag. Sprogforskere, som kender mest til sprog, har ikke nødvendigvis talent for at skabe sprog, deres speciale drejer sig jo om at analysere sprog. At skabe og at analysere er to ret så forskellige ting. Adskillige mennesker har fremlagt forslag til sprog, engang har endog en gruppe af sprogforskere forsøgt sig, men indtil nu er der ikke fremkommet noget der kunne måle sig med esperanto. Man kan sammenligne med Mozart inden for musikken, sjældent støder man på et sådant talent! Noget lignende gør sig gældende med Zamenhof. Hans talent for sprogskabelse var noget ud over det sædvanlige, og det lykkedes ham at opbygge et sproggrundlag, som har vist sig alle andre forsøg overlegent. Dertil kommer at det ville kræve global anvendelse gennem længere tid før der ville komme liv i et nyt sproggrundlag. Og uden et ideologisk grundlag der kan sammenlignes med det som Zamenhof skaffede esperanto, ville det ikke have mange chancer for at blive et virkeligt levende sprog og skaffe sig det nødvendige brugerfællesskab. Med esperanto er processen allerede fuldført og sproget står klar. Ikke fordi det er "perfekt", men fordi det er velegnet til international og ligeværdig kommunikation.

Er det ikke nok med engelsk til international kommunikation?

I mange situationer er engelsk meget brugbart til international kommunikation. Det er imidlertid en kendsgerning at ikke alle opnår et højt niveau på engelsk, selv efter års indlæring. Især for dem, hvis modersmål er forskelligt fra engelsk, er det vanskeligt at opnå et højt niveau. (Har du f.eks. været i Korea eller Tyrkiet, ved du hvad der menes). Esperanto er lettere at lære end de etniske sprog, når det drejer sig om indlæring af et fremmedsprog som ung eller voksen. Endvidere er esperanto ikke bundet til en bestemt national kultur, hvad der er en stor fordel for et sprog som fungerer som brosproget mellem alle folkeslag, som derfor kan kommunikere på lige fod.

Har esperanto ikke haft sin chance?

Der er rigtigt at esperanto i begyndelsen af tyverne var tæt på at blive valgt af Folketorpariet (en forløber for FN) som et af organisationens arbejdsprog, og at flere politikere interesserede sig for esperanto i trediverne og fyrerne. I dag er der ikke mange politikere der interesserer sig for esperanto. Det kan være at esperanto aldrig får chancen igen at blive arbejdsprog i en stor international organisation. Det kan også være at situationen vil skifte gang i fremtiden og at esperanto bliver mere og mere populært hos folk der interesserer sig for at skabe et nyt verdenssamfund med mere venskabelige og nære forhold mellem folkeslagene. Det er svært at spå om fremtiden. Men man kan håbe... Netop det er vi som esperantister ret gode til! (Ordet "esperanto" betyder netop en person som håber.)

Information om esperanto i Danmark

Landsorganisation og klubber

Esperantoforeningen for Danmark (DEA) har medlemmer i hele landet og er medlem af Universala Esperanto-Asocio (UEA). Den har også en ungdomssektion, DEJO. Der findes lokale esperantoklubber i de større byer

Kurser

Der arrangeres kurser som løbende annonceres på hjemmesiden www.esperanto.dk

Arrangementer

Arrangementer annonceres løbende på hjemmesiden under "aktiviteter", med links til de større arrangementer der har egne hjemmesider.

Bøger om esperanto på dansk

Preben Bagger: Sprog og sprog imellem : om interkulturel kommunikation på lige fod (1986) John Wells: Esperanto lingvistisk set: en beskrivelse og en vurdering (1982).

Bogsalg

Esperantoforeningens Bogsalg kan kontaktes gennem hjemmesiden www.esperanto.dk (klik på "service").

Kontaktinformation

Esperantoforeningen for Danmark
Tomsgårdsvej 35,1.
2400 København NV
tlf.: 32 51 31 16
dea@esperanto.dk
www.esperanto.dk

www.lernu.net

lernu! er en portal på mange sprog, hvor netsurfere kan få oplysning om esperanto og begynde at lære det. Det er ganske enkelt og helt gratis.

Portalen indeholder kurser på forskellige niveauer, ordlister til og fra mange sprog, grammatikoversigt, indtalte beretninger med billeder, chat, forum og meget andet!

Esperanto estas ...

www.esperantoestas.net

Bliv bekendt med det internationale sprog esperanto gennem seks korte, livlige videofilm!

Esperanto estas... (Esperanto er...)

- ... et sprog der kan bruges til alt (Del 1 - 01:43 min.)
- ... et sprog med mange karaktertræk (Del 2 - 08:01 min.)
- ... et sprog som anvendes på mange måder (Del 3 - 06:23 min.)
- ... værd at lære og til at lære for alle (Del 4 - 13:22 min.)
- ... et sprog med en mangfoldig bevægelse (Del 5 - 04:12 min.)
- ... et sprog for fremtiden (Del 6 - 09:31 min.)

Teksterne er taget fra en længere brochure som kan downloades fra www.ikso.net/broshuro.

Denne brochure er lavet af E@I - www.ikso.net

Copyright © 2005-2009 E@I. Alle rettigheder forbeholdes.

ESPERANTO ER ET INTERNATIONALT SPROG, SOM ANVENDES I ALLE VERDENSDLE

"Jeg føler mig som en del af verden"

Erin Piatieski,
USA

"Esperanto er en del af mit normale liv"

Renato Corsetti,
Italien

"Min hovedinteresse er esperantos kulturelle side"

Rogener Pavinski,
Brasilien

"De sidste 7 år har esperanto været min hovedbeskæftigelse"

Katalin Kováts,
Holland/Ungarn

"Esperanto har gjort mig til verdensborger"

Jean Codjo,
Kanada/Benin

"Esperanto har i høj grad forstærket min interesse for andre lande og kulturer"

Marcos Cramer,
Tyskland

"Takket være esperanto har jeg ofte nære kontakter i udlandet"

Satoo Reiko,
Japan

"Esperanto fik mig til at se tingene på en ny måde"

Trinh Hong Hanh,
Vietnam

"Esperanto førte mig til en ny del af verden"

Russ Williams,
Polen/USA

"Esperanto finder man selv i byer uden elektricitet"

Vlad'ka Chvátalová,
Belgien/Tjekkiet

"Esperanto formidler internationalt venskab til mig"

Li Jianhua,
Kina

"Esperanto letter i høj grad international udveksling"

Kong Kil-yoon,
Korea

"Jeg blev begejstret over esperantos indre logik"

Zsófia Kóródy,
Tyskland/Ungarn

"Esperanto er en stor inspirationskilde for mig"

Hokan Lundberg,
Sverige

**I DENNE BROCHURE KAN DU LÆSE OM ESPERANTO OG HVORLEDES
DET ANVENDES AF MENNESKER FRA FORSKELLIGE LANDE**